

68.
koncertní
sezona
2023
2024

Zahajovací koncert **sezony**

Janáčkovo divadlo
14|9|2023

Filharmonie
Brno Philharmonic

Program

GUSTAV MAHLER

Symfonie č. 2 c moll „Vzkříšení“

pro soprán, alt, sbor a orchestr

Symphony No. 2 in C minor “Resurrection”

for soprano, alto, choir and orchestra

1. Allegro maestoso. Mit durchaus ernstem und feierlichem Ausdruck (S veskrze vážným a slavnostním výrazem)
2. Andante moderato. Sehr gemächlich (Velmi pohodlně)
3. In ruhig fließender Bewegung (V klidně plynoucím pohybu)
4. „Urlicht“. Sehr feierlich, aber schlicht („Prasvětlo“. Velmi slavnostně, ale prostě)
5. Im tempo des Scherzo (V tempu scherza)... Langsam (Pomalů)... Allegro energico... „Aufsteh'n“ („Vzkříšení“)

Pavla Vykopalová soprán / soprano

Jana Hrochová mezzosoprán / mezzo-soprano

Český filharmonický sbor Brno

sbormistr / chorus-master **Petr Fiala**

Filharmonie Brno

dirigent / conductor **Dennis Russell Davies**

Koncert se uskuteční bez přestávky.

O skladbách

Do své 68. sezony vstupují brněnští filharmonikové opět pod vedením šéfdirigenta Dennise Russella Daviese, pro kterého to bude šestá sezona v čele našeho orchestru. Zahájení je velkolepé: zazní Mahlerova Symfonie č. 2 c moll „Vzkříšení“, monumentální celovečerní dílo, které Filharmonie Brno s šéfdirigentem a ve spolupráci s Českým filharmonickým sborem Brno a sólistkami Pavlou Vykopalovou a Janou Hrochovou uvedla před měsícem na prestižním koncertě v německém Rheingau.

Gustav Mahler, 1892

Kališského rodáka **Gustava Mahlera** (1860–1911) lze s jeho devíti dokončenými symfoniemi považovat za dovršitele romantické symfonie 19. století. **Druhá symfonie c moll**, již se později s ohledem na závěrečnou větu začalo říkat **Vzkříšení**, vznikala dlouho, plných šest let. Její první věta byla napsána roku 1888, v době, kdy osmadvacitiletý Mahler zastával místo kapelníka v lipském Městském divadle; po několika letech pak žila jako samostatná skladba nazvaná – podle německé verze Mickiewiczova dramatu *Dziady – Totenfeier* (Tryzna). Mahler mezitím nastoupil na místo ředitele budapeštské Opery, odkud po třech letech odešel do hamburského Městského divadla.

Vytíženost dirigentskou činností během divadelních a koncertních sezon ho postupně přiměla, aby své skladatelské aktivity soustředil do letních měsíců. Místo, které mu poskytovalo potřebný klid pro soustředěnou práci, našel ve Steinbachu na břehu Atterského jezera nedaleko Salcburku, kde si nechal postavit pracovní domek. Tam také v létě 1894 *Druhou symfonií* dokončil.

V prosinci 1901 Gustav Mahler sepsal podrobnější program symfonie, který poslal jako přílohu k dopisu své budoucí ženě Almě (roz. Schindlerové). Stručně by se dal shrnout takto: při pohřbívání hrdiny (onoho „titána“ z *První symfonie*) člověku tanou na mysli otázky, které předtím ve shonu všedního dne jako by neslyšel – Co je tento život a tato smrt? Mají nějaký smysl? Je pro nás trvání?

Další tři věty plní funkci intermezz: po vzpomínce na mládí a ztracenou nevinost pohřbíváního (*Andante moderato*) se ozve „duch víry“, ztráta pevného bodu poskytovaného jen láskou, svět a život se proměňují v divoký přízrak, který hrdinu dovedl k zoufalství (třetí věta); s altovým sólem přichází naivní hlas víry (*Prasvětló*); konečně finále dává odpovědi na otázky první věty prostřednictvím zhudebněného textu a stvrzuje, že „povstaneš, ba povstaneš“, že se „zjeví vznešenost Boží“, že „není soudu – není hříšníků, není spravedlivých, není velkých ani malých – není trestu ani odplaty“ a že „všemohoucí cit lásky nás prozařuje blahem vědomí a bytí“.

Jak bylo ovšem pro Mahlera příznačné, hned v následujícím dopise adresovaném Almě svůj popis díla zrelativizoval: „...ten program je napsán pouze pro někoho povrchního a bezradného (vždyť víš, pro koho) a podává jen všelicos vnějšího – pouhý povrch věci – jako ostatně každý program hudebního díla. Tím spíše tohoto díla, jež je tak jednoduše sevráno a jež nelze vysvětlovat, stejně jako nelze vysvětlit svět.“ Novoromantická programní hudba byla Mahlerovi na hony vzdálená.

Návod, jak přistupovat k poslechu symfonie, tak hledíme spíše v Mahlerových dřívějších slovech, jimiž se vyznal skladatel i kritikovi Maxi Marschalkovi v dopise ze 17. prosince 1895: „Při koncepci díla mi vůbec nešlo o podrobnosti děje, nýbrž nanejvýše o vystižení pocitů. Myšlenková základna díla je zřetelně vyjádřena slovy závěrečného sboru, a na prvé dvě věty vrhne zjasňující světlo náhle nastupující altové sólo. Že dodatečně často při jednotlivých partiích vidím před sebou – abych tak řekl – dramaticky se rozvíjet reálný děj, lze snadno pochopit z povahy hudby. Souběžnost mezi životem a hudbou je možná hlubší a dalekosáhlejší, než dnes ještě můžeme vystopovat.“

V poselství *Druhé symfonie* se nám Mahler vyjevuje jako člověk, který hledá a nalézá Boha. Po symfonicky rozvinutém, dramatickém a závažném smutečním pochodu vstupní věty partitura díla požaduje „nejméně pětiminutovou přestávku“, jejíž význam je očividný: poskytuje čas na doznění, koncentraci, uvědomění si nastolených otázek. Nostalgicky laděná druhá věta navazuje ve starosvětsky tanečním duchu rakouského landleru.

Hudební materiál groteskní prostřední věty Mahler odvinul od písně *Svatý Antonín Paduánský káže rybám*, kterou nedlouho předtím zkom-

ponoval na text ze sbírky *Chlapcův kouzelný roh* (Des Knaben Wunderhorn), a z písně *Prasvětló* (Urlicht) – tentokrát již v nepozměněné podobě i se zpívaným textem – učinil větu čtvrtou. Romantická sbírka lidové poezie *Chlapcův kouzelný roh*, kterou v letech 1806 a 1808 (s podtitulem *Staré německé písně*) vydali mladí básníci Achim von Arnim a Clemens Brentano, Mahlerovi uhranula. „Všechno, co dojímaló jeho duši, tam bylo zobrazeno tak, jak to cítil: Příroda, zbožnost, touha, láska, loučení, smrt, radost, mládí, dětský žert a humor – to vše v něm žilo jako v básních, a tak také vytryskly jeho písně,“ poznamenal dirigent Bruno Walter. Fakt, že Mahler několik svých písní na texty z této sbírky využil i v některých svých symfoniích, jen dokládá jeho přístup k symfonické a písňové tvorbě coby rovnocenným žánrům. Dalo by se také říct, že jeho symfonie vzešly z písní, že písňovost je východiskem jeho symfonismu.

Autograf Druhé symfonie

Pětivěté dílo je završeno apoteózou, v níž Mahler zhudebnil text Friedricha Gottlieba Klopstocka (1724-1803), výrazně ovšem přizpůsobený vlastním uměleckým potřebám a rozšířený o několik nových veršů, které si sám dopsal. Původní Klopstockův chorál slyšel v březnu 1891 v Hamburku při smutečním obřadu za legendárního dirigenta Hanse von Bülowa v podání chrámového chlapeckého sboru. Hluboce jej zasáhl. Mahlerův přítel, český skladatel a hudební kritik Josef Bohuslav Foerster, na tento okamžik vzpomíná ve své knize *Poutník v cizině*: „Nejsilnější dojem zanechal zpěv dítek. Působila tu nejen hluboká Klopstockova báseň, ale i netknuté čisté hlasy dětské. Hymna vzkříšení dozněla a staré, veliké zvony chrámové otevřely výmluvná ústa, zvony, které oplakávaly již tolik slavných mrtvých, a jejich nářek rozestřel se po celém přístavním městě tichý smutek. (...) Odpoledne nebylo ve mně klidu, jakoby puzen rozkazem spěchal jsem k němu [Mahlerovi]. Otevíru dveře a spatřím jej sedícího u stolu, skloněného, s perem v ruce nad notovým papírem. Mahler se obrátí a pronese: Příteli, mám to! Pochopil jsem a jakoby osvícen tajemnou mocí odpovídám: Vzkříšen budeš, vzkříšen po krátkém spánku... Mahler se na mne dívá v největším údivu a překvapení. Uhodl jsem jeho nikomu nesvěřenému tajemství: báseň Klopstockova, kterou jsme dopoledne slyšeli z úst dětských, bude základem poslední věty druhé symfonie...“

Závažnost finále umocňuje nejen masivní zvuk provozovacího aparátu, ale i myšlenka jeho prostorového vnímání. Orchester hraje i za pódiem, v partituře je předepsána stereofonie Posledního soudu prostřednictvím čtyř trubek znějících „z opačných konců“ apod. Tématu vzkříšení se nejprve v imitacích a poté v jednohlasu zmocňuje celý sbor, následně se jej ujímá orchestr spějící k triumfálnímu vyústění.

Mahler si své *Druhé symfonie* nesmírně cenil. Vysvítá to z různých vyjádření v jeho dopisech. V červenci 1894 psal Arnoldu Berlinerovi: „Poslední věta (partitura) druhé symfonie je hotova! Je to to nejvýznamnější, co jsem dosud udělal.“ Užíval si i zkouškový proces na premiérové provedení (jež se uskutečnilo 13. prosince 1895 v Berlínské filharmonii pod jeho taktovkou): „A tak se všechno nad očekávání podařilo,“ popisoval své tehdejší múze, sopránistce Anně von Mildenburg. „Účinkující byli tak nadšení a uchvázeni, že sami našli pro všechno správný výraz. Kdybys to byla mohla slyšet! Zní to tak úžasné a mohutně, jak bych nikdy nebyl očekával.“

Přijetí *Druhé symfonie* zpočátku nebylo vůbec jednoznačné. Ale například Josef Bohuslav Foerster vizionářsky poznamenal: „Opouštěli jsme koncertní síň přesvědčeni, že bylo vybojováno vítězství rozhodné pro celý život. Jméno Gustav Mahler vešlo v onen nejužší kruh tvůrčích umělců, jejichž díla přijímá širý svět s vřelým zájmem a nestrojenou účastí.“ Následující osud díla na koncertních pódiích dal Foersterovi za pravdu: Mahlerovo Vzkříšení je dnes vnímáno jako jeden z nejvýznamnějších hudebních monumentů epochy *fin de siècle* a nadále poutá pozornost posluchačů po celém světě po stránce jak hudební, tak i ideové.

Vítězslav Mikeš

Historický pohled na Mahlerův domek (vpravo) na břehu jezera
© mahler-steinbach.at

O účinkujících

Pavla Vykopalová je „jednou z nejpozoruhodnějších českých pěvkyní současnosti“ (časopis OPERA NEWS), její obsáhlý repertoár zahrnuje vokální hudbu všech žánrů i stylů od barokní opery po díla 21. století. K jejím nejvýraznějším operním rolím patří například Mozartova donna Elvíra, Fiordiligi, Vitellia, Pamina a Contessa, Dvořáková Rusalka, Smetanova Mařenka a Vendulka, Pucciniho Mimi, Liù a Lauretta, Leoncavallova Nedda, Offenbachova Antonia, Martinů Paskalina, Julietta a Kateřina, Janáčková Jenůfa, Káťa a Míla, Verdiho Desdemona, Bizetova Micaela, Straussova Rosalinda nebo Gounodova Markétka.

Je členkou brněnské Janáčkovy opery, stálým hostem opery Národního divadla v Praze i Státní opery Praha. Vystoupila v Janáčkově *Její pastorkyni* v pařížském Châtelet, v Bernsteinově symfonii Kadiš ve Frankfurtu nad Mohanem, v Tokiu, Praze a Brně, účinkovala na scénách v Rennes (Jenůfa), Kodani (Káťa Kabanová) či Budapešti (Rusalka). Úspěšně se zhostila role Clemence v opeře *Láska na dálku* Kaii Saariaho (Národní divadlo Brno). Za roli Mařenky (*Prodaná nevěsta*) a roli Míly (Janáček: *Osud*) byla v roce 2006 a 2012 nominována na prestižní Cenu Thálie. V roce 2016 cenu získala za roli Káti Kabanové v inscenaci režirované Robertem Carsenem. S předními českými i zahraničními orchestry vystoupila v řadě oratorních děl. Spolupracovala s dirigenty jako Jiří Bělohávek, Jakub Hrůša, Leopold Hager, Elisha Inbal, Iván Fischer či Dennis Russell Davies. Podílela se mj. na nahrávkách Rejchovy *Lenory* (Orfeo 2000, Filharmonie Brno 2020),

pro Supraphon nazpívala náročný sólový part v *Symfonii č. 5 b moll „Drammatica“* Miloslava Kabeláče (2016). V prosinci 2018 nastudovala roli Káti Kabanové v neapolském divadle Teatro di San Carlo pod vedením dirigenta Juraje Valčuchy v režii Willyho Deckera. V roce 2022 v rámci česko-francouzské koprodukce vystupovala v Národním divadle Brno v titulní roli Händelovy *Alciny* s orchestrem Collegium 1704 a pod vedením dirigenta Václava Lukse.

→ více na www.vykopalova.com.

Mezzosopranistka **Jana Hrochová** absolvovala pražskou koncertoř ve třídě Jarmily Krásové. Od roku 2000 je sólistkou opery Národního divadla v Brně, kde ztvárnila roli Carmen, Laury (*La Gioconda*), Káči (*Čert a Káča*), Rosiny (*Lazebník sevillský*), Suzuki (*Madama Butterfly*), Lišáka (*Liška Bystrouška*), Varvary (*Káťa Kabanová*), Feneny (*Nabucco*), Hänsela (*Perníková chaloupka*), Niklase (*Hoffmannovy povídky*) a mnoho dalších. Hostuje také v divadle Freiburg, v Národním divadle Praha, ve Státní opeře Praha, ve Státním divadle Košice, v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě, v Divadle J. K. Tyla v Plzni, v Divadle F. X. Šaldy v Liberci, v Moravském divadle Olomouc a v Městském divadle v Ústí nad Labem. Spolupracuje s předními českými i zahraničními orchestry – BBC Symphony Orchestra, Tokyo Metropolitan Symphony Orchestra, Českou filharmonii, Symfonickým orchestrem hl. m. Prahy FOK, Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu, Filharmonií Brno, Pražskou komorní filharmonií, Janáčkovou filharmonií Ostrava, Filharmonií Bohuslava Martinů a významnými dirigenty, jako jsou Jiří Bělohávek, Serge Baudo, Gerd Albrecht, Manfred Honeck, Ondrej Lenárd, Petr Altrichter, Jakub Hrůša, Leoš Svárovský, Tomáš Hanus, Andrej Borejko, Dennis Russell Davies a další.

Za rok 2005, 2008 a 2010 jí byla Národním divadlem Brno udělena cena diváka DIVA. V roce 2012 získala širší nominaci na Cenu Thálie za roli Dulcinée v inscenaci *Don Quichotte* v divadle F. X. Šaldy v Liberci a v roce 2013 za roli Hermia v inscenaci *Sen noci svatojánské* v Národním divadle Brno. V letech 2011–2018 natočila 5 CD písní Bohuslava Martinů pro vydavatelství Naxos. V roce 2014 debutovala rolí Carmen v Theater Freiburg. V roce 2016 debutovala na festivalu Proms za doprovodu BBC Symphony Orchestra v londýnské Royal Albert Hall.

→ více na www.janahrochova.cz.

Český filharmonický sbor Brno patří dnes – po více než 30 letech činnosti – ke světové špičce. Spolupracuje se všemi českými a mnoha zahraničními orchestry a dirigenty, je pravidelným hostem mezinárodních festivalů a koncertů ve Vídni, Linci, Mnichově, Basileji, Frankfurtu, Londýně (BBC Proms), Miláně, Římě, Vatikánu, Paříži, Rennes, Nantes, Praze, Brně, Ostravě, Olomouci, Litomyšli nebo Českém Krumlově. Zaměřuje se na oratorní, kantátový a operní repertoár. Koncerty Českého filharmonického sboru Brno jsou pravidelně nahrávány předními českými i světovými televizními a rozhlasovými stanicemi. Sbor má rozsáhlou diskografii, za níž získal řadu ocenění; roce 2007 obdržel dvě významné evropské ceny Echo Klassik, a to Soubor roku za provedení Brucknerových motet a Nahrávka roku za Lisztovo oratorium *Christus*. Snímek skladby B. A. Zimmermanna *Requiem für einen jungen Dichter* získal v roce 2009 Cenu německých kritiků. Je držitelem prestižního ocenění Classic Prague Awards v kategorii Vokální výkon za rok 2019. Ocenění sbírá sbor i na jiných kontinentech – japonský hudebně-kritický časopis *Geijutsu Disc Review* mu v září 2011 udělil za nahrávku Dvořákova *Requiem* prestižní ocenění Tokusen.

Za úspěchy tělesa stojí jeho zakladatel, sbormistr a ředitel **Petr Fiala**. Vystudoval brněnskou konzervatoř a JAMU (klavír, kompozice, dirigování), je autorem sta osmdesáti skladeb. Sbornistrovské a dirigentské činnosti se věnuje více než padesát let. V roce 2009 obdržel od České biskupské konference Řád Cyrila a Metoděje za vynikající výsledky v oblasti dirigování a skladatelské činnosti, v roce 2013 Cenu města Brna v oboru hudba za dlouholetou uměleckou činnost a v roce 2016 Cenu Jihomoravského kraje za významnou reprezentaci Jihomoravského kraje v oblasti kultury.

→ více na www.cfsbrno.cz.

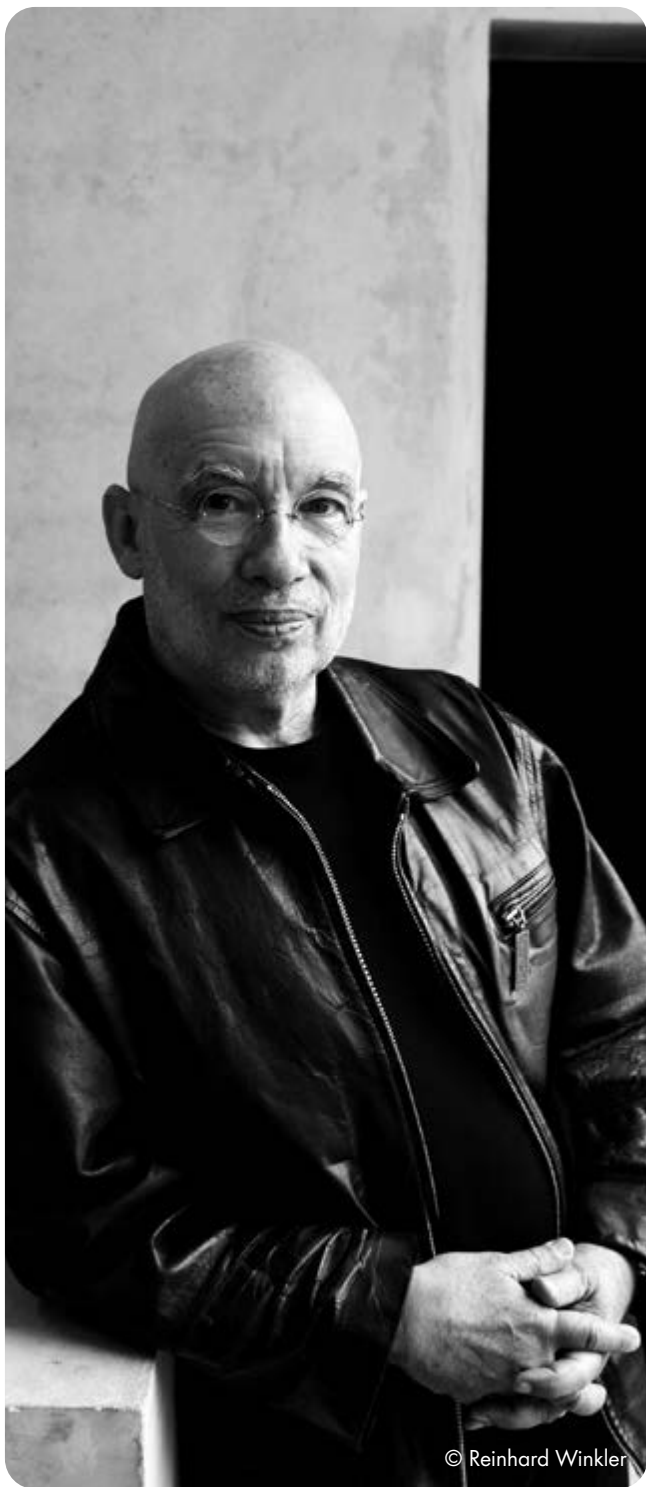

Kořeny brněnské filharmonie sahají do 70. let 19. století, kdy v Brně mladý Leoš Janáček usiloval o vznik českého symfonického orchestru. Dnešní **Filharmonie Brno** vznikla v roce 1956 sloučením rozhlasového a krajského orchestru. Na svých turné provedla na tisíc koncertů, je pravidelným hostem světových i českých festivalů, kde často spojuje umělecké síly s Českým filharmonickým sborem Brno. V sezoně 2022/2023 uspořádala turné po Velké Británii a Spojených státech a navštívila řadu renomovaných pódii (Festival Rheingau, festival Ars Electronica v Linci, Grosses Festspielhaus v Salcburku, Gewandhaus v Lipsku). Kromě realizace nahrávek pro řadu společností zakládá filharmonie v roce 2020 svůj vlastní nahrávací label Filharmonie Brno, kde doposud vydala 6 titulů. Nahrávka *12. symfonie* Philipa Glasse z této edice byla nominována v roce 2022 na cenu ICMA.

Od roku 2000 pořádá filharmonie letní open air festival na brněnském hradě Špilberk, v roce 2012 se stala pořadatelem renomovaných festivalů Moravský podzim, Velikonoční festival duchovní hudby a Expozice nové hudby. Zaštiťuje mezinárodně proslulý dětský sbor Kantiléna, od roku 2010 se podílí na festivalu mladých hudebníků Mozartovy děti.

Filharmonie Brno je dnes nejen silným hráčem na poli symfonické hudby doma i v zahraničí, ale i předním organizátorem hudební sezony druhého českého města, aktivním festivalovým pořadatelem, kreativním lidem orchestrální dramaturgie a inovativním tvůrcem široké škály edukativních programů.

→ více na www.filharmonie-brno.cz.

© Reinhard Winkler

Dennis Russell Davies se narodil v Toledu ve státě Ohio a hru na klavír a dirigování vystudoval na newyorské Juilliard School. Poté se stal hudebním ředitelem komorního orchestru v Saint Paulu v Minnesotě a šéfdirigentem newyorského American Composers Orchestra. Po přesunu do Evropy působil jako hudební ředitel Stuttgartské státní opery a šéfdirigent orchestru Beethovenhalle v Bonnu, hudební ředitel Bonnské opery a Mezinárodního Beethovenova festivalu. Jako šéfdirigent Stuttgartského komorního orchestru nasnímal na CD komplet 107 Haydnových symfonií. V letech 1997–2002 byl rovněž šéfdirigentem Symfonického orchestru Vídeňského rozhlasu, v roce 1997 byl jmenován profesorem dirigování na salcburském Mozarteu a v letech 2002–2017 působil jako šéfdirigent Brucknerova orchestru a ředitel opery v Linci, od roku 2014 jako generální hudební ředitel; v letech 2009–2016 byl také šéfdirigentem symfonického orchestru v Basileji.

Je členem Americké akademie umění a věd, v prosinci 2014 mu byl francouzskou vládou propůjčen titul komandéra Řádu umění a literatury a v roce 2017 obdržel od rakouské vlády Rakouský Čestný kříž za vědu a umění I. stupně. Od sezony 2018/2019 stojí v čele Filharmonie Brno jako její šéfdirigent a umělecký ředitel. Od podzimu 2020 je i šéfdirigentem rozhlasového orchestru MDR v Lipsku a hostujícím profesorem na Janáčkově akademii múzických umění v Brně.

→ více na dennirrusselldavies.com.

Summary

Filharmonie Brno enters its 68th season under the leadership once again of its chief conductor Dennis Russell Davies, for whom it will be the sixth season at the helm of our orchestra. The opening will be spectacular: we will hear Mahler's *Symphony No. 2 in C minor "Resurrection"*, a monumental, feature-length work, which the orchestra and its conductor in cooperation with the Czech Philharmonic Choir Brno and the soloists Pavla Vykopalová and Jana Hrochová performed a month earlier at a prestigious concert in Rheingau, Germany.

The birth of **Gustav Mahler's** (1860-1911) **Second Symphony** was protracted: it took a full six years. The first movement was written in 1888, when Mahler, aged 28, worked as conductor at the Leipzig Stadttheater. For several years, the movement lived on as an independent piece entitled *Totenfeier* (Funeral Rites) after the German version of Mickiewicz's drama *Dziady*. During that time, Mahler took on the directorship of the opera in Budapest, and after three years moved on to the Stadttheater in Hamburg.

Mahler's conducting workload during the theatre and concert seasons gradually forced him to confine his composing to the summer months. He found a place that provided the necessary peace for concentrated work on the shores of Lake Attersee near Salzburg, where he had a composing hut built, and this was where he completed the *Second Symphony* in summer 1894. In its message, Mahler is revealed to us as a man who has found God, weaving his own experiences and suffering into the five-movement symphony. The work ends with an apotheosis, a setting of lyrics by Friedrich Gottlieb Klopstock, which Mahler adapted substantially to his artistic needs. This final movement later earned the symphony the soubriquet "Resurrection".

"In conceiving the work, I was not at all interested in the details of the story, but most in expressing feelings. The intellectual foundation of the work is clearly expressed in the words of the final chorus, and the sudden entry of the alto solo sheds a clarifying light on the first two movements. The nature of my music makes it easy to understand that in the various individual passages I often retrospectively see a real story, as it were, dramatically unfolding. The parallels between music and life may run deeper and further than we can possibly track at present."
- Mahler in a letter to the composer and critic Max Marschalk, 17 December 1895.

"And so everything worked out beyond our expectations. The performers were so enthusiastic and so enthralled that they found the right expression for everything of their own accord. If only you could hear it! The sound is more amazing and powerful than I'd ever have expected."

ted." - Mahler in a letter to his muse at the time, the soprano Anna von Mildenburg, after the first rehearsal for the première performance of the *Second Symphony*, which was at the Berlin Philharmonic on 13 December 1895 under Mahler's baton.

Initially, the reception of the *Second Symphony* was not at all unequivocal. In his memoirs, Josef Bohuslav Foerster noted in a visionary spirit: "We left the concert hall convinced that a decisive victory for all human life had been won. The name Gustav Mahler entered that narrowest circle of creative artists whose works are received by the wide world with keen interest and genuine engagement..."

Vítězslav Mikeš

translated by Štěpán Kaňa

Zpívané texty

GUSTAV MAHLER

Symfonie č. 2 c moll „Vzkříšení“ pro soprán, alt, sbor a orchestr

IV. Urlicht

(Text aus *Des Knaben Wunderhorn*)

O Röschen roth!
Der Mensch liegt in größter Noth!
Der Mensch liegt in größter Pein!
Je lieber möcht' ich im Himmel sein!

Da kam ich auf einen breiten Weg;
Da kam ein Engelein und wollt' mich abweisen.
Ach nein! Ich ließ mich nicht abweisen!
Ich bin von Gott und will wieder zu Gott!
Der liebe Gott wird mir ein Lichtchen geben,
Wird leuchten mir bis an das ewig selig Leben!

V.

(modifizierter Text von Friedrich Gottlieb Klopstock)

Aufersteh'n, ja aufersteh'n wirst du,
Mein Staub, nach kurzer Ruh!
Unsterblich Leben! Unsterblich Leben
Wird, der dich rief, dir geben!

Wieder aufzublüh'n, wirst du gesä't!
Der Herr der Ernte geht
Und sammelt Garben
Uns ein, die starben!

O glaube, mein Herz o glaube:
Es geht dir nichts verloren!
Dein ist, ja dein, was du gesehnt!
Dein, was du geliebt, was du gestritten!
O glaube: Du wardst nicht umsonst geboren!
Hast nicht umsonst gelebt, gelitten!

Was erstanden ist, das muss vergehen!
Was vergangen, auferstehen!
Hör' auf zu beben!
Bereite dich! Bereite dich zu leben!

O Schmerz! Du Alldurchdringer!
Dir bin ich entrunge!
O Tod! Du Allbezwinger!
Nun bist du bezwungen!

Mit Flügeln, die ich mir errungen,
In heißem Liebesstreben
Werd' ich entschweben
Zum Licht, zu dem kein Aug' gedungen!
Sterben werd' ich, um zu leben!

Aufersteh'n, ja aufersteh'n wirst du,
Mein Herz, in einem Nu!
Was du geschlagen,
Zu Gott wird es dich tragen!

IV. Prasnětlo

(ze sbírky *Chlapcův kouzelný roh*)

Ó, růžičko červená,
člověk tu leží a smrt ho znamená!
Člověk tu trpí, jak dosud netrpěl!
Raději do nebe by jít už chtěl!

Přišel jsem na cestu širokou;
andálek vrátit chtěl mě zpět.
Ne! Nepůjdu zpátky na ten svět!
Bůh stvořil mě a k Němu se vracím!
Bůh dá mi světýlko své vznešenosti,
svítit mi bude do věčné blaženosti!

Přeložila *Vlasta Reittererová*

Převzato s laskavým svolením autorky z bookletu CD *Dreams*
Dagmar Peckové (Supraphon 2014).

V.

(upravený text Friedricha Gottlieba Klopstocka)

soprán a sbor
Vzkříšen bude, vzkříšen bude zas
tvůj prach, až přijde čas!
Život ti věčný
vrátí Bůh nekonečný.
Jsi sémě, jež má vydat květ!
Pán – Žnec jde, sklízí svět,
jak snopy snáší
pozemskost naši.

(Mahlerův text)

alt
Ó srdce mé, věř,
nic z toho nevymizí,

co tvé, po čem jsi toužilo,
vše, co zašlo, z mrtvých vstane!

soprán

Ó věř: nepřišlo marně na svět cizí,
ne marně žilos v utrpení.

alt a sbor

Jednou zhyne vše, co vzniklo kdysi,
vše, co zhyne, zas se vzkřísí!
Zanech vší bázně!
Života přijmi strážně!

alt a soprán

Ó bolesti, jež krušíš vše,
z mé duše už zmizíš!
Ó smrti vševládnoucí,
teď porážku sklízíš!

Na křídlech, jež se k boji vzepnou,
se v lásky žhavém vzmachu
povznesu z prachu
až k jasu, kterým jiní oslepnou.

sbor

Na křídlech, jež se v boji vzepnou,
se vznesu z prachu!
Zemru, abych mohl žít!

Vzkříšeno, mé srdce, budeš zas,
brzy tvůj přijde čas!
Čím víc se chvěješ,
tím blíže k Bohu spěješ.

Přeložil Jiří Stromšík

Převzato s laskavým svolením autora z monografie Kurta Blaukopfa
Gustav Mahler: současník budoucnosti (Jinočany: H & H, 1998).

Překlady obou básní byly také publikovány v monografii
Henry-Louise de La Grangea *Gustav Mahler* (Argo 2018).

NEJLEPŠÍ MÍSTA ZA NEJLEPŠÍ CENY

Oslavná

Filharmonie v divadle I

ČT 23. a PÁ 24. 11. 2023

BRUCKNERIANA

SKROWACZEWSKI, BRUCKNER

ČT 11. a PÁ 12. 1. 2024

DVOŘÁK A SUK & MARTINŮ

ČT 29. 2. a PÁ 1. 3. 2024

BEDŘICH SMETANA 200

SMETANA, LISZT, WAGNER

ČT 9. a PÁ 10. 5. 2024

EPILOGY

RACHMANINOV, MAHLER, SCHNITTKE

Temperamentní

Filharmonie v divadle II

ČT 7. a PÁ 8. 12. 2023

PŘÍBĚHY STARÉHO ŠPANĚLSKA

Y SOLER, STRAUSS, BOCCHERINI, RAVEL

ČT 15. a PÁ 16. 2. 2024

V OČEKÁVÁNÍ JARA A MÍRU

J. NOVÁK, A. REJCHA

ČT 11. a PÁ 12. 4. 2024

RAPSODIE V MODRÉM 100

SCHULHOFF, GERSHWIN, KORNGOLD

ČT 20. a PÁ 21. 6. 2024

DVOŘÁK & SIBELIUS

Zveme vás na

---

52. MORAVSKÝ PODZIM

ANGELOI – ZVĚSTOVATELÉ aneb Paralelní dějiny hudby

Výběr z programu festivalu

NE **1. 10. 2023**, 19.00, Janáčkovo divadlo

Zahajovací koncert festivalu

A. P. HEINRICH Zpěv ducha divokého lesa,
velká národní hrdinská fantazie, česká premiéra

BEETHOVEN Fantazie c moll

PÄRT Credo, česká premiéra

SKRJABIN Prometheus (Symfonie č. 5 „Poema ohně“)

Polina Osetinskaja klavír

Slovenský filharmonický sbor

Filharmonie Brno, dirigent **Dennis Russell Davies**

Cori O' Lan světelný design (Skrjabin)

PÁ **13. 10. 2023**, 19.00, Janáčkovo divadlo

Tak pravil Zarathustra

SCHUMANN Ouvertura, Scherzo a Finále

BOLCOM Klavírní koncert č. 2, česká premiéra

W. A. MOZART Zednářská smuteční hudba

R. STRAUSS Tak pravil Zarathustra

Emanuele Arciuli klavír

Symfonický orchestr rozhlasu MDR Lipsko

dirigent **Dennis Russell Davies**

NE **22. 10. 2023**, 19.00, Janáčkovo divadlo

Závěrečný koncert – partnerská Poznaň

PENDERECKI Tři kusy ve starém slohu, Adagietto, Violový koncert

KAPRÁLOVÁ Suita rustica

SZYMANOWSKI Houslový koncert č. 2

Milan Paľa viola, housle

Poznaňská filharmonie

dirigent **Łukasz Borowicz**

www.moravsky-podzim.cz

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas a vypnuli své mobilní telefony.

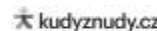
Změna programu a účinkujících vyhrazena.

Za podporu a spolupráci děkujeme

GRANDHOTEL BRNO
***

Vydala Filharmonie Brno v roce 2023 nákladem 550 výtisků

texty Vítězslav Mikeš

motiv na obálce je inspirovaný stropní malbou ze zásálí Besedního domu, která představuje páva s květinami

produkce Printeco s.r.o.

redakční uzávěrka 8 | 9 | 2023

Filharmonie Brno, příspěvková organizace

Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801

www.filharmonie-brno.cz, www.salprobrno.cz

Jihomoravský kraj

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno.

Vybrané koncerty se konají za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky a Jihomoravského kraje.

www.filharmonie-brno.cz
www.salprobrno.cz

